

РОЛЬ І МІСЦЕ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Г. А. УТКІНА, канд. екон. наук, доц.

*Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, Україна
franzolka16@yandex.ua*

Розглядаючи інноваційний потенціал підприємства як складну систему, стає доречним розкриття змісту цієї економічної категорії через її структуру та її структурні зв'язки. З цих позицій структурно інноваційний потенціал може бути розглянутий з точки зору ресурсної, результативної і структурної компонент, як її підсистем, що пов'язані між собою певним чином.

Ресурсна компонента визначає можливості використання окремих ресурсів для здійснення інноваційної діяльності на підприємстві. Важливою компонентою ресурсної складової інноваційного потенціалу є людські ресурси, які не просто виконують функцію забезпечення розвитку, а виступають головною силою прийняття управлінських рішень щодо розподілу і використання всіх інших видів ресурсів. Знання і інформацію неможливо розглядати без участі людини у їх створенні. А знання і інформація виступають основою формування інноваційних ресурсів, які формують інноваційний потенціал. В цьому контексті людські ресурси потрібно розглядати як сукупність про інвестованих виробничих і загальнолюдських навичок, знань, здібностей, якими володіє людина, які їй належать, які неможливо відокремити від неї і практично використовуються в повсякденному житті [1, с.49], тобто є носієм, власником інтелектуального потенціалу підприємства.

Результативна компонента відображає результат реалізації використання ресурсних можливостей. Результативна компонента – це цільова характеристика інноваційного потенціалу.

Структурна складова відображує можливості системи організації і управління на підприємстві для забезпечення функціонування ефективного інноваційного процесу. Наявність ресурсів, які забезпечують інноваційну діяльність, є необхідною, але не достатньою умовою ефективності інноваційного розвитку. Вичерпне рішення можна отримати, якщо оцінити

не тільки ресурсну складову, але й ефективність процесу перетікання ресурсів в межах інноваційної діяльності.

Доцільно розглядати інноваційний потенціал як сукупність організованих у певних соціально-економічних формах інтелектуальних, фізичних, фінансових ресурсів і інноваційних продуктів, які можуть під дією зовнішніх чинників інноваційного середовища спрямовуватись на реалізацію ефективної інноваційної і інтелектуальної діяльності та дозволяють генерувати інноваційну активність, метою якої є задоволення нових потреб суспільства шляхом комерціалізації інновацій.

Проведений цільовий аналіз найбільш поширених тлумачень змісту поняття інноваційного потенціалу, дає можливість виокремити дві «пікові вершини»: базовий (стартовий) потенціал і інноваційний потенціал, що відповідає постановці двох проблем: що маємо? і що потрібно мати? Щоб забезпечити результативний перехід від однієї «вершини» до іншої потрібна деяка рушійна сила. В загальних рисах вищерозглянутих дослідженнях вона зазначається як людина, що наділена специфічними способами мислення (спеціаліст, фахівець). В зв'язку з цим стає одна з важливих складних проблем в реалізації інноваційного розвитку економіки – сутність, сенс поняття «інтелектуальний потенціал підприємства». Для цього необхідно визначитись щодо зв'язку між ключовими поняттями знаннєвої економіки - інтелектуальні ресурси, інтелектуальний потенціал та інтелектуальний капітал.

Інтелектуальні ресурси – це сукупність людей, які мають необхідну професійну підготовку, необхідні знання і вміння та сукупність результатів їх інтелектуальної праці у вигляді програмних, технічних, технологічних, організаційно-структурних засобів, інформації і налагоджених комунікаційних зв'язків, які можуть бути використані як джерела доходів, тобто визнають певну частину потенціалу підприємства, а інтелектуальний потенціал – це можливості, створені інтелектуальними ресурсами. Інтелектуальні ресурси підприємства визначають певну частину потенціалу виробничої системи в тій її області, що наявні можливості людських знань, або реалізуються, або не реалізуються з різним ступенем віддачі, а можливості того, що визначає зміст інтелектуального капіталу, обов'язково реалізовані, бо в іншому разі вони не входили в стан капіталу. Ось чому маємо інтелектуальний капітал - це реалізований (ефективно використаний) інтелектуальний потенціал. Отже, інтелектуальний потенціал є узагальненою

характеристикою інтелектуальних ресурсів, відповідно до місця і часу. Очевидно, що інтелектуальний потенціал виробництва є значно ширшим поняттям, ніж його інтелектуальний капітал. Якщо розглядати структуру інтелектуального потенціалу, то інтелектуальний капітал є одним з його елементів, який активно використовується у ринковій економіці [2, с 227].

Таким чином, термін «інтелектуальний потенціал підприємства» використовується, фактично для визначення ресурсів, які можуть бути використані суб'єктом для формування інтелектуального капіталу.

Графічна модель сутності інтелектуального потенціалу виробничої системи може бути представлена діаграмою Ейлера – Венна (рис.1).

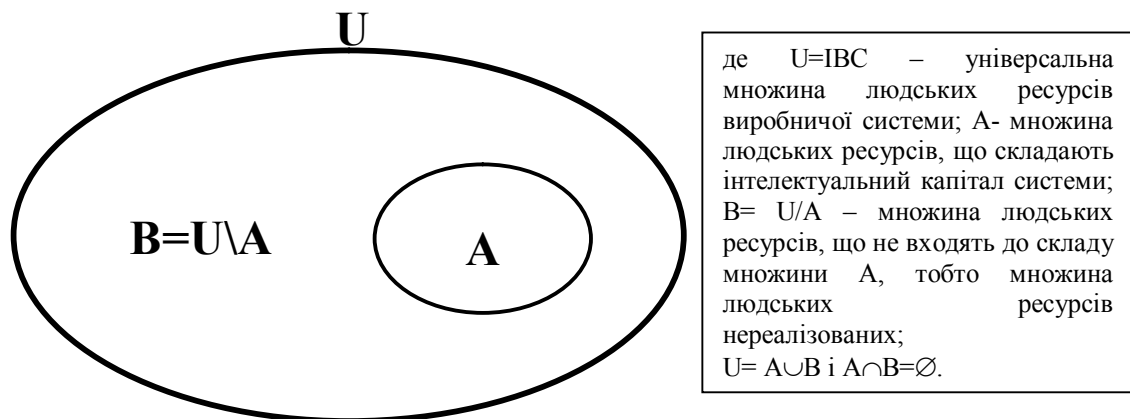

Рисунок 1 – Графічна модель інтелектуального потенціалу виробничої системи (ІПС)

Розглянутий системний зв'язок сутності (сенсу) економічної категорії «потенціал виробничої системи» зі зміною характеру виробничої діяльності на теренах постіндустріальної економіки, що пов'язана з принциповою зміною розподілу ролей в категорії капітал дійшли висновку: формування і реалізація інноваційного потенціалу в кожній виробничій системі реально лише тоді, коли інтелектуальний потенціал цієї системи буде свого роду перетворюючем базового (стартового) відповідно до потреб інноваційної перебудови виробництва.

Список використаних джерел

1. Бородин Е. Человеческий капитал как основной источник экономического роста / Е. Бородин // Экономика Украины. – 2003. – № 7. – С. 48-53, С. 49
2. Махомет Ю.В. Сутнісна характеристика та структура інтелектуального капіталу підприємства / Ю.В. Махомет // Економічний простір: Збірник наукових праць. - Дніпропетровськ: ПДАБА. - 2009. - №25. – С 221-229, С. 227